

Tres tríptics, de Josep Pujol

Només cal llegir el primer d'aquests *Tres tríptics* per adonar-nos que Josep Pujol té el tremp d'un narrador de primera. La narració es titula «Taula de tres» i està composta per tres monòlegs que il·luminen tres angles d'una història infantil de joc i de foc, d'innocència i de crueltat. Pujol maneja amb habilitat i saviesa els fils de la trama, combina els maons argumentals en una arquitectura estricta i proporcionada, teixeix una teranyina molt ben travada, dosifica paràgraf a paràgraf els interrogants i els punts d'interès que mantenen la tensió narrativa des del començament fins al final. En aquesta narració no hi ha res de més ni de menys, i tot aconsegueix una funció necessària. «Taula de tres» il·lustra perfectament la coneguda màxima de Josep Pla: si la realitat és un bosc, la ficció és un jardí. Contra el caos, l'ordre; contra l'atzar disgregador i fortuït, la voluntat d'uns límits, d'una harmonia essencial.

Les dues narracions restants confirmen plenament la bona impressió inicial. «Tríades: Pigmalión» és un tapís epistolar que, de mica en mica, a mesura que anem lle-

gint les cartes que el componen, ens permet reconstruir dues històries d'amor i de distanciament que tenen un cert paral·lisme. Hem abandonat la infantesa: un jove acabat de sortir de l'adolescència, una dona madura i una vella són els tres angles d'aquest nou triangle, a partir dels quals neixen noves triangulacions, altres històries que es van revelant a poc a poc, com si cada carta fos un esgraó més.

La tercera narració és la més llarga, segurament la més ambiciosa: «Tres màscares». Tres narracions inserides una dins l'altra, tres màscares superposades, tres nines russes. Tres exercicis de travestiment literari i de virtuosisme tècnic. Algunes de les solucions són prou agosarades i eficaces, com la del dietari a l'inrevés que forma la tercera part. En aquesta narració, a més, la ciutat de Girona esdevé —com en *Josafat* i en els versos de Josep M. Sagarra— un marc de recreació mítica i simbòlica.

En les narracions de Josep Pujol s'hi endevinen dues *sanes* obsessions: l'obsessió per l'estructura dels relats (que semblen tallats com pedres fines, sempre a partir d'esquemes o cares triangulars) i l'obsessió pel llenguatge, pels mots. Pujol és un estilista, es recrea en les paraules, juga a canviar de registre segons

l'edat i la cultura dels personatges: la infantesa, la joventut, la maduresa i la vellesa tenen els seus mots, i les seves tonalitats.

Heus aquí, en definitiva, un magnífic exemple de com es pot conjugar la narrativa experimental amb l'interès narratiu, l'audàcia amb la gràcia. Jo recomanaria d'una manera incondicional la lectura d'aquest llibre.

Tanmateix, per no vulnerar les normes tàcites del gènere —la ressenya literària—, tant se val que fem a l'autor un petit retret, si més no una reserva, o només un dubte: el de les excessives al·lusions literàries i culturals en les dues últimes narracions. ¿Són un impuls o un llast per a la seva qualitat? Vull dir: ¿és enriquidor o empobridor fer dependre l'univers autònom d'un relat d'altres referències externes? Un lector japonès o noruec podria llegir, assumir i valorar perfectament el primer tríptic. Però, en el segon i el tercer, tants esments al noucentisme, Eugeni d'Ors, Guerau de Liost, Salvat-Papasseit, Bertrana, Sagarra, Costa i Llobera... ¿no formen una barrera per a la projecció d'aquests esplèndids relats?

Josep Navarro i Santaaulàlia